

TALABALAR NATIJALARINI YAXSHILASHDA SHAXSIYLASHTIRILGAN TA'LIMNING SAMARADORLIGI

*„ALFRAGANUS“ Universiteti Pedagogika va
psixologiya yo'nalishi bakalavr
3-bosqich talabasi*

Jo'rayeva Kaniza Akbarjon qizi

Annotatsiya: *Maqolada shaxsiylashtirilgan ta'lim mazmuniga nazariy yondashuvlar tahlil qilinadi. Shaxsiylashtirish ta'lim tizimini rivojlantirishning vektorlaridan biri sifatida ko'rib chiqiladi, shaxsiylashtirishni o'quv jarayoniga kiritishning afzalliklari va qiyinchiliklari tahlil qilinadi. O'zbek pedagogikasi va psixologiyasida shaxsiylashtirish jarayonlarini qiyosiy tahlil qilish amalga oshiriladi. Shaxsiy ta'lim traektoriyalaridan foydalangan holda ta'lim yondashuvi yangilanadi.*

Kalit so'zlar: *shaxsiylashtirish, personifikatsiya, shaxsiylashtirilgan ta'lim, individual ta'lim traektoriyalari. trening shaxsiylashtirilgan amalga oshirish*

Abstract: *The article analyzes theoretical approaches to the content of personalized education. Personalization is considered as one of the vectors of the development of the educational system, the advantages and difficulties of including personalization in the educational process are analyzed. A comparative analysis of personalization processes in Uzbek pedagogy and psychology is carried out. The educational approach is updated using personalized learning trajectories.*

Key words: *personalization, personification, personalized education, individual education trajectories. personalized implementation of training*

Shaxsiylashtirilgan ta'lim zamonaviy vaziyatning qiyinchiliklariga javob beradigan rivojlanish vektoridir. Bugungi talabalar oldida qiyin vazifa turibdi-hayot davomida o'rganish zarurligini qabul qilish, chunki tez o'zgaruvchan dunyoda bilim tezda "qariydi". Shubhasiz, o'quv jarayonining an'anaviy tashkil etilishi talabalarning yangi ehtiyojlarini to'liq qondira olmaydi, chunki barcha talabalarga yagona yondashuvning samaradorligi past. Bundan tashqari, internetning tarqalishi munosabati bilan eng ilg'or bilimlarning mavjudligi maktabning bilim tarjimoni sifatida monopoliyaga ega emasligiga olib keladi. An'anaviy ta'lim tizimi muammolarini hal qila oladigan, talabalarni yangi ming yillik vazifalariga tayyorlaydigan, maqsadlar va ularga erishish yo'llarini aniqlashda mustaqillikni oshiradigan, bilim olishning turli uslublari va usullarini, shuningdek, turli darajadagi ko'nikmalarni hisobga oladigan, yangi ko'nikmalarni o'rgatadigan o'quv jarayonini yangi tashkil etish zarurati tug'ildi.

O'z tadqiqotimizda biz T.U.Ashurovning shaxsiylashtirishning mohiyati haqidagi g'oyalari, sub'ektning boshqa odamlar hayotida uning individualligini tarjima qilish jarayoni sifatida tayanamiz.

"Ta'limni shaxsiylashtirish" pedagogik tushunchasining mazmuni va ma'nosi turli darajadagi ilmiy nashrlarda ko'rib chiqiladi: dissertatsiyalar va monografiyalar (V. V. Grachev, I. N. Kaloshina, B. A. Kondratenko, A. G. solonin), maqolalar (B. A. Burnyashov, S. P. Yelshanskiy, D. S. Ermakov, P. N. Kirilov, N. I. Koryakina, L. S. Podimova, V. A. Starodubtsev, M. N. Filatova), tezislari (A. V. Antonov, A. V. Lukinova, M. S. Sotnikova) va boshqalar. Pedagogikada shaxsiylashtirish g'oyasi individuallashtirish, shaxsiy va shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlar g'oyalari rivojlantiradi.

Shaxsiylashtirilgan ta'lim bir qator afzalliklarga ega, masalan: har bir o'quvchining salohiyatini ochib berish, uning mustaqilligi va mas'uliyat darajasini oshirish, zamonaviy jamiyatda yashash uchun zarur bo'lgan "yumshoq" ko'nikmalarni o'rgatish, o'z-o'zini hurmat qilish, motivatsiya, stress darajasini pasaytirish va o'quvchilarning psixologik holatini yaxshilash, o'quv jarayonining samaradorligini oshirish, har bir talabaga individual yondashish.

Ko'pgina ijobiy xususiyatlarga qaramay, shaxsiylashtirishni amalga oshirishda bir qator qiyinchiliklar mavjud, xususan: o'quv materialining ko'plab ortiqcha variantlarini yaratish xarajatlari; shaxsiylashtirilgan o'quv jarayonini tashkil etishning murakkabligi, murakkabligi va davomiyligi; o'qituvchilar va ta'lim muassasalari ma'muriyati o'rtasida bunday o'quv jarayonini tashkil etish bo'yicha bilimlarning etishmasligi; o'qituvchilarning o'zgarishlarga tayyor emasligi. Shuni ta'kidlash kerakki, shaxsiylashtirish ta'lim strategiyasi sifatida o'z-o'zini rivojlantirish va o'z-o'zini o'rganishni ongli ravishda tanlash bilan bog'liq.

Olimlarning "shaxsiylashtirilgan ta'lim" tushunchasining mazmuni haqidagi g'oyalari umumlashtirib, asosiy semantik urg'ularni ajratib ko'rsatamiz: tarkibni tanlash qobiliyati (taklif qilinganlardan); o'quv maqsadi, shaxsiy xususiyatlari va qiziqishlari asosida o'qitish tezligi va ba'zi hollarda o'qitish joyi va vazifalar formati; talaba o'quv mavzusi bo'lgan o'quv jarayonini loyihalash va amalga oshirish usuli faoliyat; individual ta'lim yo'nalishlarini tanlash orqali o'zini o'zi anglash mexanizmi; talabalar shaxsiyatining eng muhim individual va noyob xususiyatlarini hisobga olgan holda o'quv jarayonini tashkil etish.

Ta'lim jarayonida o'qituvchining roli o'zgardi. Bugungi kunda u tarbiyachi, sinf rahbari, repetitor, tashkilotchi, ta'lim muhiti bo'yicha Navigator, ijtimoiy pedagog, pedagog-psixolog va boshqalar sifatida ishlaydi. Yuqorida sanab o'tilgan kasbiy rollar va funksiyalarni pedagogik ta'limga an'anaviy yondashuv bilan amalga oshirish mumkin emas. Talabalarga ushbu rollarni tanlash, ularning integratsiyasi, turli o'quv kurslarida konyugatsiya qilish imkoniyatini berish kerak. Bu o'quv faoliyati usullariga ongli munosabatda bo'lishga, kasbiy o'zini o'zi o'qitishning shaxsga yo'naltirilgan vazifasini aniqlashtirishga olib keladi.

Ta'limga shaxsiylashtirilgan yondashuvning mavjudligi va imkoniyati so'rovda qatnashgan magistrantlarning aksariyati uchun - 70% uchun yangi bo'lib chiqdi. Respondentlarning atigi 10 foizi "individual ta'lim traektoriyasi" va "individual ta'lim yo'nalishi" kabi tushunchalarni yaxshi bilishlarini tan olishdi, ammo ularning xabardorligi darajasi va sifatini chuqurroq baholash hali ham qiyin bo'lib tuyuladi. Qizig'i shundaki, talabalarning aksariyati individual ta'lim dasturi bo'yicha magistraturada o'qish istagini bildirishdi, bunday imkoniyatga ega bo'lishni xohlashadi va ta'lim yo'nalishini shaxsiy kasbiy va hayotiy maqsadlar bilan bog'lashga intilishadi.

Respondentlarning atigi 6 foizi individual ta'lim yo'nalishi bo'yicha o'qitish tajribasiga ega edi, bu ushbu ta'lim shaklini qo'llashning cheklanganligini tasdiqlaydi va bugungi kunda pedagogika universitetida standartl ashtirilgan o'qitish amaliyotidan istisno hisoblanadi. Biz olgan ma'lumotlar II. Ta'lim jarayonining nazariyasi va amaliyoti psixologik va pedagogik fanlarda shaxsiylashtirilgan ta'lim muammolarini faol rivojlantirish uchun yana bir asos bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Zamonaviy ta'lim tendentsiyalari. - Toshkent: Bilim Media Group, 2017 Yil. 326 s.
2. Raqamli platformadan foydalangan holda shaxsiylashtirilgan ta'lim modeli: uslubiy qo'llanma / D. S. Ermakov, P. N. Kirilov, N. I. Koryakina, S. A. Yankevich; Ed. Moskva, 2020 yil. - URL: [https://vbudushee.ru/upload/lib / %D0%9F%D0%9C%d0%9E.pdf](https://vbudushee.ru/upload/lib/%D0%9F%D0%9C%d0%9E.pdf) (kirish: 08.12.2020).
3. Ta'limning raqamli transformatsiyasining qiyinchiliklari va istiqbollari / A. yu.Uvarov, E. Geybl, I. V. Dvoretzskaya [va boshqalar] ; Ed. - Moskva: Oliy iqtisodiyot maktabi nashriyoti, 2019. 342 s.
4. T.U.Ashurov faoliyat, ong, shaxsiyat / T.U.Ashurovning. Toshkent: 2018. 304 s.
5. T.U.Ashurov Shaxsiyat. Faoliyat. Jamoa / T.U.Ashurov. Toshkent:, 2019. 252 s.